
TEISINĖ APŽVALGA

LIETUVOS TEISMŲ PRAKTIKA 2022 M.

#2

2022 M. GEGUŽĖ

Lietuvos Raudonasis Kryžius yra nevyriausybinė organizacija, virš 25 metų teikianti socialinę, humanitarinę ir teisinę pagalbą pabėgėliams, prieglobsčio prašytojams, asmenims be pilietybės ir kitiems migrantams nepriklausomai nuo jų teisinio statuso.

Teisinės apžvalgos rengiamos Lietuvos Raudonojo Kryžiaus iniciatyvos, kuria siekiama stebėti Lietuvos teismų vystomą praktiką migracijos ir prieglobsčio bylose bei dalintis informacija apie kai kuriuos reikšmingus sprendimus, rėmuose. Apžvalgose perteikiamos aktualios ištraukos iš šių metų teismų jurisprudencijos bei pateikiami juridinės galios neturintys papildomi komentarai.

Apžvalgose pateikti komentarai yra skirti apžvelgiamų teismo išaiškinimų platesnio konteksto ir potencialaus poveikio praktikos vystymuisi paaiškinimui. Komentuodami teismo sprendimus, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus teisininkai remiasi savo dalykine kompetencija bei ilgamete patirtimi migracijos ir prieglobsčio teisės srityje, taip pat tarptautinių teismų praktika, teisine ir moksline literatūra. Esame dėkingi partneriams ir kolegoms už papildomas įžvalgas.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus teisinės apžvalgos yra skirtos tik informacijai, jos nesukuria ir nesuteikia teisių, jomis nenustatoma ir neprisiimama teisinių įsipareigojimų sprendžiant individualius atvejus. Cituojant ar platinant šią teisinę apžvalgą būtina nuoroda į informacijos šaltinį:

Lietuvos Raudonasis Kryžius. (2022 m. gegužė). *Teisinė apžvalga #2*

SPRENDIMAI ŠIOJE APŽVALGOJE:

I. 2022 m. kovo 31 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) nutartis administracinėje byloje A-1804-502/2022

RAKTAŽODŽIAI: judėjimo laisvės apribojimas.

II. 2022 m. balandžio 21 d. LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A-2247-781/2022

RAKTAŽODŽIAI: judėjimo laisvės apribojimas, nebendradarbiavimas.

III. 2022 m. gegužės 5 d. LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A-2402-520/2022

RAKTAŽODŽIAI: judėjimo laisvės apribojimas, nebendradarbiavimas.

IV. 2022 m. gegužės 5 d. LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A-2414-881/2022

RAKTAŽODŽIAI: judėjimo laisvės apribojimas.

V. 2022 m. gegužės 19 d. LVAT nutartis administracinėje byloje Nr. A-2595-602/2022

RAKTAŽODŽIAI: judėjimo laisvės apribojimas.

I. 2022 M. KOVO 31 D. LVAT NUTARTIS ADMINISTRACINĖJE BYLOJE A-1804-502/2022

BYLOS ESMĖ: Pareiškėjas kreipėsi į teismą su skundu dėl Marijampolės apylinkės teismo Marijampolės rūmų 2022 m. vasario 15 d. sprendimo skirti pareiškėjui alternatyvią sulaikymui priemonę – apgyvendinimą Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Kybartų užsieniečių registracijos centre, nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje.

Šioje byloje LVAT pasisakė dėl šių teisiškai svarbių aspektų:

- dėl užsieniečio judėjimo laisvės apribojimo priemonės prilyginimo *de facto* sulaikymui.

2022 m. kovo 31 d. nutarties 21-24 punktuose LVAT konstatavo:

„21. Teisėjų kolegija, vertindama apeliacinio skundo argumentus, jog alternatyvios sulaikymui priemonės nustatant judėjimo laisvės ribojimus Kybartų užsieniečių registracijos centre taikymas yra *de facto* sulaikymas, pažymi, jog Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra pripažinta, jog, atsižvelgus į Ataskaitoje LRSKJ padarytas išvadas, apgyvendinimo Kybartų URC negalima prilyginti alternatyvios sulaikymui priemonės, numatytos Įstatymo 115 straipsnio 2 dalies 5 punkte, taikymui (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. kovo 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. 1512-552/2022). Taigi, pripažinta, jog **Užsieniečio apgyvendinimas faktiškai atitinka sulaikymą.**

22. Įvertinusi teismo posėdžio apeliacinės instancijos teisme metu surinktus duomenis apie faktinę padėtį Kybartų URC, teisėjų kolegija konstatuoja, jog nepaisant atsiliepiame į apeliacinį skundą nurodomų pozityvių priemonių, kurių ėmėsi VSAT, be kita ko, priimdama vado 2022 m. vasario 25 d. įsakymu

Nr. 4-67 patvirtintas rekomendacijas siekiant gerinti užsieniečių padėtį Kybartų URC, faktinė padėtis Kybartų URC nėra pasikeitusi tokiu mastu, jog teisėjų kolegija galėtų abejoti apeliacinio skundo argumentais ir pagrįstai daryti išvadą, kad Užsieniečiui skyrus alternatyvią sulaikymui priemonę nustatant judėjimo ribojimus, Kybartų URC būtų deramai užtikrinama šios priemonės teisinis turinys ir iš to kylančios Užsieniečio teisės, be kita ko, teisė judėti teritorijoje, bendrauti su kitais asmenimis ir t. t. **Pagal aktualią byloje surinktą medžiagą, judėjimo laisvės ribojimas nustatant alternatyvią sulaikymui priemonę iš esmės būtų tapatus judėjimo laisvės ribojimui asmenį sulaikant, o tai neatitinka Įstatyme įtvirtintų šių priemonių sistemos ir jų taikymo logikos.** Taigi, alternatyvios sulaikymui priemonės taikymas nagrinėjamu atveju reikštų, iš vienos pusės, Užsieniečio padėtį švelninančių aplinkybių ir atitinkamai švelnesnės nei sulaikymas priemonės taikymo pagrįstumo konstatavimą, iš kitos pusės, faktinį Užsieniečio sulaikymą ir teisių, prilygstančių sulaikytam asmeniui, garantavimą. Tokia situacija, teisėjų kolegijos vertinimu, nepriimtina.

23. Dėl to nagrinėjamu atveju nesutiktina su pirmosios instancijos teismo išvada, jog alternatyvios sulaikymui priemonės ribojant Užsieniečio judėjimo laisvę taikymas šiuo atveju yra proporcingas siekiamiems tikslams. Byloje nėra surinkta pakankamai duomenų, teikiančių pagrindą teisėjų kolegijai abejoti Ataskaitoje pateiktais duomenimis, patvirtintais ir ankstesne Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika, jog bylos **nagrinėjimo metu alternatyvios sulaikymui priemonės nustatant judėjimo laisvės ribojimus taikymas prilygtų de facto sulaikymui.**

24. Apibendrindama išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija sutinka su apeliacinio skundo argumentais ir konstatuoja, jog **nagrinėjamu atveju judėjimo**

laisvės ribojimas nepagrįstai suvaržytų vieną pagrindinių asmens teisių – judėjimo laisvę, garantuojamą Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 5 straipsnyje [...].“

Teismo išaiškinimo šioje byloje esmė – skirtumas tarp „sulaikymo“ ir kitų (alternatyvių) priemonių, kuriomis apribojama asmens laisvė, priklauso nuo faktinių aplinkybių konkrečioje situacijoje, o ne nuo tokių priemonių klasifikavimo nacionalinėje teisėje. Tokia pozicija atspindi Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) jurisprudenciją. Spręsdamas dėl skirtumo tarp judėjimo laisvės apribojimo ir laisvės atėmimo, kaip tai suprantama pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 5 straipsnį, užsieniečių sulaikymo tranzito zonoje ir apgyvendinimo centruose kontekste EŽTT vertino [1] tokius faktorius: (i) pareiškėjų individuali situacija ir jų sąmoningi sprendimai, (ii) atitinkamos šalies taikomas teisinis režimas ir jo paskirtis, (iii) atitinkama trukmė, ypač atsižvelgus į sulaikymo tikslą ir pareiškėjams taikytinas procedūrinės garantijas, ir (iv) faktinių apribojimų, kurie buvo pritaikyti pareiškėjams, pobūdis ir apimtys. Tam tikrais atvejais, įvertinus asmenims taikytus apribojimus, EŽTT konstatavo, kad asmenų laikymas tokio pobūdžio centruose prilygsta „laisvės atėmimui“ nepriklausomai nuo to, kaip tai vadinama nacionalinėje teisėje [2].

Sujungtose bylose C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU ESTT konstatavo, kad trečiosios šalies piliečiui nustatyta pareiga nuolat likti griežtai apibrėžtoje uždaroje tranzito zonoje, kurioje šio piliečio judėjimas ribojamas ir kontroliuojamas, ir šis trečiosios šalies pilietis negali teisėtai savo valia iš jos išeiti bet kuria kryptimi, yra laisvės atėmimas, kuris laikytinas „sulaikymu“, kaip tai suprantama pagal 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/33/E, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo.

Tiek remiantis minėta EŽTT ir ESTT jurisprudencija, tiek anot aptariamo LVAT sprendimo, nepriklausomai nuo to, kaip atitinkama asmens laisvę ribojanti priemonė vadinama nacionalinėje teisėje, ji gali prilygti „laisvės atėmimui“, kaip tai suprantama Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 5 straipsnio kontekste, jeigu savo pobūdžiu faktiškai prilygsta *de facto* sulaikymui. Taigi, tiek teismo sprendimu skiriama „alternatyvi sulaikymui priemonė“, tiek administraciniu sprendimu skiriamas „apgyvendinimas nesuteikiant teisės laisvai judėti“ gali nepagrįstai suvaržyti vieną pagrindinių asmens teisių – judėjimo laisvę, ypač nesant minėto 5 straipsnio 1 dalies (f) punkte numatytam sulaikymo pagrindui arba neužtikrinant asmeniui 5 straipsnio 2 ir 4 dalyse numatytų garantijų.

II. 2022 M. BALANDŽIO 21 D. LVAT NUTARTIS ADMINISTRACINĖJE BYLOJE NR. A-2247-781/2022

BYLOS ESMĖ: Pareiškėjas kreipėsi į teismą su skundu dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo Širvintų rūmų sprendimo pratęsti pareiškėjo sulaikymo Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Užsieniečių registracijos centre terminą.

Šioje byloje LVAT pasisakė dėl šių teisiškai svarbių aspektų:

- dėl asmens tapatybę patvirtinančio dokumento neturėjimo kvalifikavimo, kaip „nebendradarbiavimo“.

2022 m. balandžio 21 d. nutarties 37 punkte LVAT konstatavo:

*„37. Teisėjų kolegija pažymi, jog Užsienietis yra sulaikytas nuo 2021 m. spalio 26 d., t. y. bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu beveik šešis mėnesius. Taip pat, kaip patvirtina bylos medžiaga, Užsienietis pateikė savo asmens tapatybės dokumento fotonuotrauką ir atsiliepiame į apeliacinį skundą Centras pažymėjo, jog remiantis asmens paso kopijoje pateiktais duomenimis Užsieniečio tapatybė nustatyta. Teisėjų kolegijos vertinimu, nagrinėjamu atveju nenustatyta duomenų, jog Užsieniečio buvimas keltų grėsmę valstybės saugumui ar viešajai tvarkai, be to, priešingai nei teigia pirmosios instancijos teismas ir Centras, **byloje nėra duomenų, grindžiančių Užsieniečio nebendradarbiavimo faktą, piktavališkumą valdžios institucijų ir jų pareigūnų, nustatytos tvarkos atžvilgiu. Centro argumentas, jog asmens tapatybę patvirtinančio dokumento neturėjimas vienareikšmiškai traktuotinas kaip nebendradarbiavimas su valstybės institucijomis vertintinas byloje surinktų duomenų visumoje ir***

pažymėtina, jog negalima teigti, kad vien ši migracijos teisės kontekste neišskirtinė aplinkybė per se (savaime) sąlygoja būtinybę sulaikyti asmenį ir taip griežčiausiai suvaržyti prigimtinę asmens judėjimo laisvę.“

Šioje byloje LVAT dar kartą patvirtiną praktikoje formuluojamą poziciją, kad nebendradarbiavimas paprastai sietinas su piktavališkumu, užsieniečio piktybiškumu valstybės institucijų atžvilgiu (žr. 2022 m. kovo 31 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-1886-629/2022; 2022 m. kovo 31 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-1920-624/2022, 2022 m. balandžio 1 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-1887-822/2022, 2022 m. balandžio 6 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-1888-789/2022). Nagrinėjamu atveju, atkreipdamas dėmesį į tai, jog migracijos teisės kontekste tokio pobūdžio aplinkybė nėra išskirtinė, LVAT konstatavo, kad asmens tapatybę patvirtinančio dokumento originalo neturėjimas savaime nesąlygoja būtinybės suvaržyti asmens judėjimo laisvę.

Klausimas dėl „nebendradarbiavimo“ šiuo atveju yra aktualus aiškinant Lietuvos Respublikos įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 113 straipsnio 5 dalies 1 punktą, kuriame nurodyta, kad sprendžiant, ar yra pagrindas manyti, jog užsienietis gali pasislėpti, yra vertinama tai, ar užsienietis neturi asmens tapatybę patvirtinančio dokumento ir nebendradarbiauja, siekiant nustatyti jo asmens tapatybę ir (ar) pilietybę (atsisako pateikti duomenis apie save, teikia klaidinančią informaciją, norėdamas suklaidinti kompetentingų Lietuvos Respublikos institucijų ar įstaigų valstybės tarnautojus ar darbuotojus,

---

pateikė suklastotus dokumentus ir pan.). Pažymėtina, kad asmens tapatybę patvirtinančio dokumento neturėjimas ir „nebendradarbiavimas“ nustatant jo asmens tapatybę šios normos kontekste yra dvi atskiros kumuliatyvios sąlygos, taigi pačios normos turinys atskiria šias dokumento neturėjimą nuo „nebendradarbiavimo“ bei įtvirtina pavyzdinį sąrašą aplinkybių, kurios laikytinos užsieniečio nebendradarbiavimu. Nagrinėjamu atveju užsienietis nepateikė dokumentų originalų, tačiau pateikė paso kopiją, kuri leido nustatyti jo asmens tapatybę. Atitinkamai, jo situacijos kvalifikavimas minėtos normos kontekste neleidžia konstatuoti, kad asmuo nebendradarbiauja.

III. 2022 M. GEGUŽĖS 5 D. LVAT NUTARTIS ADMINISTRACINĖJE BYLOJE NR. A-2402-520/2022

BYLOS ESMĖ: Pareiškėja kreipėsi į teismą su skundu dėl Migracijos departamento sprendimo, kuriuo ji buvo apgyvendinta Medininkų Užsieniečių registracijos centre nesuteikiant jai teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Šioje byloje LVAT pasisakė dėl šių teisiškai svarbių aspektų:

- dėl neteisėto Lietuvos Respublikos sienos kirtimo kvalifikavimo, kaip „nebendradarbiavimo“.

2022 m. gegužės 5 d. nutarties 39-42 punktuose LVAT konstatavo:

„39. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, jog Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje nebendradarbiavimu paprastai pripažįstama valstybės sienos kirtimas ne per pasienio kontrolės punktą, asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų nepateikimas, pasišalinimas iš stovyklos, bandymas išvykti iš Lietuvos Respublikos ir kt. (žr., pvz., 2021 m. gruodžio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-4462-822/2021; kt.). Tačiau **vien pateikimas į Lietuvos Respubliką neteisėtai negali suponuoti kategoriškos išvados, kad pareiškėjas nebendradarbiauja** (šiuo aspektu žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2022 m. balandžio 1 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-1887-822/2022; 2022 m. kovo 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1886-629/2022; kt.).

40. Nagrinėjamu atveju Užsienietė Lietuvos Respublikos valstybės sieną neteisėtai kirto ne per pasienio kontrolės punktą 2021 m. liepos 5 d., t. y. jau galiojant Lietuvos Respublikoje 2021 m. liepos 2 d. paskelbtai ekstremaliajai situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio, tačiau vien ši aplinkybė neleidžia daryti išvados, kad pareiškėjai ir po 2022 m. balandžio 5 d. turi būti ribojama judėjimo laisvė

Lietuvos Respublikos teritorijoje. Sprendimu pareiškėja įleista į Lietuvos Respubliką, pareiškėja yra pateikusi tapatybę patvirtinančių dokumentų kopijas, paaiškinimus tiek Migracijos departamentui, tiek teismui dėl prieglobsčio motyvų.

41. Byloje nebuvo pateikti duomenys apie Užsienietės keliamą grėsmę valstybės saugumui ar viešajai tvarkai ar apie jos padarytus nusižengimus alternatyvios sulaikymui priemonės taikymo laikotarpiu ar anksčiau. Pareiškėjai pakankamai ilgą laiką yra taikomi judėjimo Lietuvos Respublikos teritorijoje ribojimai. Nagrinėjamu atveju pareiškėjos prašymo suteikti prieglobstį motyvų vertinimas yra negalimas, nes ginčas inicijuotas ne dėl Užsienietės prašymo suteikti prieglobstį, o dėl jai taikomo laikinojo apgyvendinimo ribojimų, jos prašymo motyvai yra nagrinėjami Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmuose, kurie ir pasisakys dėl šių motyvų pagrįstumo.

42. **Kitų aplinkybių (pasislėpimo rizikos veiksnių), dėl kurių būtų galima pagrįstai vertinti, jog yra tikimybė, kad pareiškėja gali pasislėpti, Migracijos departamentas Sprendime nenurodė, tokių duomenų nėra ir byloje.** Todėl teisėjų kolegija prieina prie išvados, kad nagrinėjamu atveju pareiškėjos apgyvendinimo režimas (su judėjimo Lietuvos Respublikoje apribojimais) paskirtas nepagrįstai ir yra neproporcingas. Įvertinusi byloje nustatytų aplinkybių visumą, teisėjų kolegija konstatuoja, kad judėjimo laisvės ribojimas nagrinėjamu atveju nepagrįstai varžytų Užsienietės judėjimo laisvę, todėl ši Migracijos departamento Sprendimo dalis naikintina ir Užsienietė Sprendimu apgyvendintina Medininkų Užsieniečių registracijos centre netaikant laisvės judėjimo apribojimų.“

Nagrinėjama atveju LVAT konstatavo, kad pateikimas į Lietuvos Respubliką neteisėtai savaime nepagrindžia išvados, kad asmuo nebendradarbiauja. Klausimas dėl „nebendradarbiavimo“ šiuo atveju yra aktualus aiškinant Lietuvos Respublikos įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 113 straipsnio 5 dalies 10 punktą, kuriame nurodyta, kad sprendžiant, ar yra pagrindas manyti, jog užsienietis gali pasislėpti, yra vertinama tai, ar prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo metu arba sprendžiant užsieniečio grąžinimo į užsienio valstybę klausimą užsienietis nebendradarbiauja su kompetentingų Lietuvos Respublikos institucijų ar įstaigų valstybės tarnautojais ar darbuotojais. Pažymėtina, kad ši norma referuoja į užsieniečio elgesį konkrečių teisinių procedūrų metu. Akivaizdu, jog tuo momentu, kai asmuo neteisėtai atvyksta į Lietuvos Respubliką, jo atžvilgiu dar nėra vykdomos minėtos procedūros. Pateikimas į Lietuvos Respubliką neteisėtai įvyksta ne „prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo metu“, o dar iki prašymo suteikti prieglobstį pateikimo, taigi pačios normos turinys neleidžia neteisėtą atvykimą priskirti prie aplinkybių, kurios (šios normos kontekste) laikytinos užsieniečio nebendradarbiavimu.

Taipogi LVAT pažymėjo, kad Migracijos departamento sprendime nenurodyta aplinkybių, pagrindžiančių teisės laisvai judėti apribojimą. Remiantis Lietuvos Respublikos įstatymo dėl

užsieniečių teisinės padėties 140/8 straipsnio 6 dalimi, Migracijos departamentas, priimdamas sprendimą įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką, kartu priima sprendimą apgyvendinti jį nesuteikiant jam teisės laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje. Toks sprendimas (nesuteikti teisės laisvai judėti) gali būti priimtas tik tuomet, kai identifikuojamos Lietuvos Respublikos įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 113 straipsnio 5 dalies 1, 6–11 punktuose nurodytos aplinkybės. Nepaisant to, kad minėtoje 113 straipsnio 5 dalyje pateikiamas pasislėpimo rizikos veiksnių sąrašas, vis dėlto sprendimas apgyvendinti asmenį nesuteikiant jam teisės laisvai judėti negali būti grindžiamas tiesiog pasislėpimo rizikos konstatavimu, kadangi turi egzistuoti konkrečios 113 straipsnio 5 dalies 1, 6–11 punktuose nurodytos aplinkybės. Bet kokios kitos faktinės aplinkybės, įskaitant nurodytas likusiuose 113 straipsnio 5 dalies punktuose, nepateisina 1408 straipsnio 6 dalies taikymo net ir tuo atveju, jeigu jos visiškai pagrindžia išvadą, kad asmuo gali pasislėpti. Taigi, asmens teisė laisvai judėti gali būti apribojama 1408 straipsnio 6 dalies pagrindu išskirtinai dėl konkrečių „aplinkybių“ (kurios turi būti aiškiai nurodytos sprendime), tačiau ne dėl „pasislėpimo rizikos“ savaime, tuo tarpu teisės laisvai judėti apribojimas vien dėl to, kad „užsienietis gali pasislėpti“ nėra suderinamas su minėtos nuostatos reikalavimais.

IV. 2022 M. GEGUŽĖS 5 D. LVAT NUTARTIS ADMINISTRACINĖJE BYLOJE NR. A-2414-881/2022

BYLOS ESMĖ: Pareiškėjas kreipėsi į teismą su skundu dėl Vilniaus regiono apylinkės teismo Švenčionių rūmų sprendimo skirti pareiškėjui alternatyvią sulaikymui priemonę – apgyvendinimą Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Pabradės užsieniečių registracijos centre, nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje.

Šioje byloje LVAT pasisakė dėl šių teisiškai svarbių aspektų:

- dėl užsieniečio judėjimo laisvės apribojimo priemonės prilyginimo *de facto* sulaikymui.

2022 m. gegužės 5 d. nutarties 33-34 punktuose LVAT konstatavo:

*„33. Taip pat teisėjų kolegija pažymi, kad apeliantas yra apgyvendintas Užsieniečių registracijos centre, Pabradėje, „B“ sektoriuje, kuris, kaip teigia apeliantas, yra uždaroje ir saugojamoje URC teritorijoje, įrengta uždara, apie 100–150 kv. m ploto, apjuosta tvora, papildomai saugoma teritorija, kurioje yra konteineriniai nameliai, kurie išdėstyti tokiu būdu, jog asmenų judėjimas yra galimas tik takeliais tarp namelių, o takelių plotis – 3 metrai. Teisėjų kolegijos vertinimu, tai gali būti vertinama kaip *de facto* (liet. faktiškai) sulaikymas.*

34. Atsižvelgdama į byloje pateiktus įrodymus, padėtį Užsieniečių registracijos centre, apelianto sulaikymo laikotarpį (9 mėnesių laikotarpis, o pratęsus, sulaikymas siektų net 1 metų laikotarpį), teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliantui pratęsus alternatyvią sulaikymui priemonę, nustatančią

judėjimo ribojimus, būtų deramai neužtikrinamas šios priemonės teisinis turinys ir iš to kylančios apelianto teisės, be kita ko, teisė judėti teritorijoje, bendrauti su kitais asmenimis ir t. t. Pagal aktualią byloje surinktą medžiagą, judėjimo laisvės ribojimas, nustatant alternatyvią sulaikymui priemonę, iš esmės būtų tapatus judėjimo laisvės ribojimui asmenį sulaikant, o tai neatitinka Įstatyme įtvirtintų šių priemonių sistemos ir jų taikymo logikos. Taigi, alternatyvios sulaikymui priemonės taikymas (pratęsimas) nagrinėjamu atveju reikštų, faktinį apelianto sulaikymą 1 metų laikotarpiui. Tokia situacija, teisėjų kolegijos vertinimu, nepriimtina.“

Šiuo sprendimu LVAT iš esmės dar kartą patvirtino, kad skirtumas tarp „sulaikymo“ ir kitų (alternatyvių) priemonių, kuriomis apribojama asmens laisvė, priklauso nuo faktinių aplinkybių konkrečioje situacijoje, o ne nuo tokių priemonių klasifikavimo nacionalinėje teisėje. Prieš tai aptartoje 2022 m. kovo 31 d. nutartyje *de facto* sulaikymui buvo prilygintas apgyvendinimas nustatant judėjimo laisvės ribojimus Kybartų užsieniečių registracijos centre. Nagrinėjamu atveju, įvertinus faktines „apgyvendinimo“ sąlygas, LVAT analogiškai įvertino apgyvendinimą Pabradės užsieniečių registracijos centro konteinerinių namelių sektoriuje. Taigi, apgyvendinimas šiame centre taikant judėjimo laisvės apribojimus taip pat gali savo pobūdžiu faktiškai prilygti *de facto* sulaikymui ir potencialiai pažeisti Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 5 straipsnį.

V. 2022 M. GEGUŽĖS 19 D. LVAT NUTARTIS ADMINISTRACINĖJE BYLOJE NR. A-2595-602/2022

BYLOS ESMĖ: Pareiškėjas kreipėsi į teismą su skundu dėl Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų sprendimo skirti pareiškėjui alternatyvią sulaikymui priemonę – apgyvendinimą Pabėgėlių priėmimo centre, nustatant teisę judėti tik apgyvendinimo vietai priklausančioje teritorijoje.

Šioje byloje LVAT pasisakė dėl šių teisiškai svarbių aspektų:

- dėl užsieniečio judėjimo laisvės apribojimo priemonės prilyginimo *de facto* sulaikymui.

2022 m. gegužės 19 d. nutarties 23 punkte LVAT konstatavo:

„Nustačius, kad Užsieniečių šeimą sudaro nepilnamečiai vaikai, kuriems taip pat pritaikyta alternatyvi sulaikymui priemonė, nustatant teisę judėti tik Pabėgėlių priėmimo centre, kas de facto atitinka sulaikymo sąlygas, pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 20 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad niekas negali būti savavališkai sulaikytas arba laikomas suimtas. Niekam neturi būti atimta laisvė kitaip, kaip tokiais pagrindais ir pagal tokias procedūras, kokias yra nustatęs įstatymas. Asmens laisvė – viena pagrindinių prigimtinių asmens teisių ir jos apribojimas leistinas tik tuomet, kai tai yra būtina ir neišvengiama, griežtai laikantis įstatymo reikalavimų (žr., pvz.,

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. vasario 5 d. nutarimą). Tai reiškia, jog asmens sulaikymas yra ultima ratio (liet. kraštutinė priemonė) ir gali būti taikomas tik tais atvejais, kai įstatymų nustatyti tikslai negali būti pasiekti kitais būdais.“

Kaip jau buvo minėta, 2022 m. kovo 31 d. nutartyje LVAT *de facto* sulaikymui prilygino apgyvendinimą nustatant judėjimo laisvės ribojimus Kybartų užsieniečių registracijos centre, o 2022 m. gegužės 5 d. analogiškai pasisakė dėl apgyvendinimo Pabradės užsieniečių registracijos centro konteinerinių namelių sektoriuje. 2022 m. gegužės 19 d. nutartyje *de facto* sulaikymui buvo taip pat prilygintas apgyvendinimas Pabėgėlių priėmimo centre. Pažymėtina, kad šiuo konkrečiu atveju LVAT net neaptarinėjo faktinių „apgyvendinimo“ sąlygų, bet tiesiog vertino pačios alternatyvios sulaikymui priemonės, kuri savo turiniu faktiškai nesiskiria nuo sulaikymo, esmę. Taigi, LVAT praktikoje šiuo klausimu įžvelgiamas tam tikras kryptingumas, o būtent – „sulaikymas“, kaip tai suprantama tarptautinėje ir Europos Sąjungos teisėje, laikytinas „sulaikymu“ nepriklausomai nuo to, kaip atitinkama asmens laisvę suvaržanti priemonė vadinama nacionalinėje teisėje.

IŠNAŠOS

[1] Ilias and Ahmed, Application no. 47287/15, 21 November 2019, §§ 217-18; Z.A. and Others v. Russia, Application nos. 61411/15 and 3 others, 21 November 2019, § 138; R.R. and others v. Hungary, Application no. 36037/17, 2 March 2021, § 74

[2] Abdolkhani and Karimnia v. Turkey, Application no. 30471/08, 22 September 2009, § 127

**Lietuvos
Raudonasis
Kryžius**

**Konstitucijos pr. 7A, PC Europa, III a.
Vilnius, LT-09307
+370 659 71 598
info@redcross.lt**